

جمعه — ۱۵ تموز ۱۹۲۷

جلد : ۸

دردنجهي سنه — نومرو ۹۰

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام

یوردي ياننده کی بناده

خصوصی دائره

صاحب و مدیری

محمد مسیح

مجله محبوسه

آبونه شرائطی : سنه لکی ۲۵۰

آلتی آیلغی ۱۲۵ ، فوق العاده

نسخه لرایچون ۳۰۰ و ۵۰۰

غروشدور .

مجموعه مزه یئتتجه طبعی تنذیب

ایدله ن ارلر اعاده ایدلر .

هر آيك برنجی داره بشنجی كونهری هيفار ، علمي ، ادبی ، اقتصادي ، صرني مجموعه در .

نثر:

سوکیلی

— اړوموځي بېرانه —

آرتیق اونی پک صیق کورمکده م .
 باشندده نار چیچکاردن پایلمش آتشین برتاج ،
 قولنده سوکود دالاردن اورولش کوشی
 برچانک طاشیان برقادین هان هرکون یوله
 چیقور . کیدیکی البسه که بیاض وگاه سیاهدر .
 اکژیا ، پارقزینک آراسندن طوب طوب
 صالقیمل صارقان وکولک لرنده بوش خیاثر
 اوزانان اصبا چلرداقلری آتنده اوطور ور .
 بمضاده اونی ، باغین قوقولی خاتم الارندن
 ویاور چیچکلی لیاق فدالاردن چایلمش
 برچادرک اینجده کور یورم . بو یالکر اوکا
 مخصوص مسکنک قوقولی سوزچکاردن کین
 برچوق ضیا درمچکری اوک اوموزلاردن ،
 اوک چکسندن و کرداندن چاغلیارق
 سیاسته ، هر تابه ده کشن معنار وبریورلر .
 بنده آلهی برکتان اوقور کبی ساعتارچه
 بومع الزم موقوفی قالیورم . قوشدینی وت
 ظن ایدیورم که آغزندن هیچ برادرک نقطه .
 سنده قرار قبلماز ، فراری برجیوا ابرماخی
 دوکولیور . زیرا شیمیدی به قادر هیچ
 برسوزنی از برنده طوتامدم . ذاتا او پارچا
 پارچا دیک ، بنمی طوپدن صاران بردومان
 حالنده حاتمده برآستدی . بوقادین کوزمیدر ؟
 صاچلرنده بوکاماری ، کوزلرنده آله وروخلرنده
 احما وارمی ؟ کیرپیکری هانکی جاذبهک
 اندن طوتیور و ارداقلری هانکی نکتهک
 انکشافنه معکسر ؟ امین که اوکده بونلرک
 بری یله یوق . چونکه اوصلافاقی وظاهری
 خصیصه لک چرجیومسی اینجندن کورومک
 تنزل ایجده دی . اوک ایچون طواهی انجاق
 برر مامه در و ماده لری صیرجاندنر . یازیق
 اوغافلر که بو یارلاق جاملرک آراسندن قوشارلر
 و دوقوندلری آند قایب اولان سربلردن
 باشقا شیه ابریشه منزل !

بعضی بعضی اونی کزیتیک کوردیکمده
 اولیور . بربرله جوقافلاشمش جنارلرک
 طاق آتنده ، کوربه بر اصبا فیاضی دیشلرله
 ازمرک اغیر اغیر دولاشیور و آواده صبراده

بیلاز باشلی عجایب برده کنکه دایانیور . بوده کنک
 نه در ؟ لمبانک مهرینه و موسابک عصاسنه
 بکرده برشمی ؟ کم سلیر ، بلکده اوله در .
 فقط بن شیمیدی به قادر اوکده هیچ برکیزی
 قدرتک صاقلاندیغنی ظن ایجده م . زیرا هیچ
 بر فوق العاده لکک حصونه واسطه اولمادی .
 عیبا بو ، اوک ایچون طاشیانی معناد ساده
 بردال بارچاسیمیدر ؟ هیچده احتمال ، رمه .
 یورم . چونکه قولنک هرچرکننده بو عجایب
 عصا تورلو شکلرده کورونیور و صانیم ،
 تورلو معناله دلالت ایدیور . فقط بن ،
 اوکا عاند هرشی کبی ، بوشکلرده آکلامادن
 باقور ، نفوذ ایجده ن مجلوب اولیورم . ذاتا
 اوکده اولوبده بکا جذبه سنی دوپورمایان
 نور ؟ . امین اولک هیچ برشی . او اوبر
 سحر در وهر بنه دیکی شی بوپولیدر . قاج
 دفعه اوک دوداقلرنده آجیلان خنده بی یاورو
 بریلانک خیاتی تمام ایدن دسیسه لی صیرجم
 سته بکره تک ایستده . لاکین هر سفر نده ده
 غریب بر حجاب ایه تواف بر عجز اینجده
 قائم . چونکه اوکده ، بیلانک بشری حصاره
 سوء تاثیر ایدن و صفرلرنده ذریه یوقدی .
 اوک ایچون بو بیلان باشلی ده کنک ، افسونلی
 بریزمندن باشقا برشی دیکدی .

بعضایان ، اوسنی سیامینکرله ایشلمش
 آله ورنکی بر ستون حالده کورونیور .
 بو صیرلرده کندیسنه دایانان بازونک غریب
 اختلاجلره اوغرا دیفته دقت ایدیورم . باشندده
 نار چیچکاردن پایلمش بر تاج و قولارنده
 سوکود دالاردن اورولش برچانک طاشیان
 قادینک یوزنده امل رنکی بر چترکی پیدا
 اولیور . ظن ایدیورم که آتشین تاجنک قیپ
 قیزیل چیچکری بر بر اریه رک شافاغندن
 صیرمقده م . صوکر ا بردن بو سلینیور
 و بیلان باشلی عصا صاری خاقه لک اورتاسندن
 کچن یشل بر ساز شکله کیریور . اوقادین ،
 صانیورم که ، مجنون بر بدیعه برست کبی
 عصاک بو سحرلی ایچلکارنی والماهه سیر
 ایچکده در واوی ، کوزکوزی کورمز برکیچه
 وقتی ، تعیین ایدمیدی بر رده بولشدنر .
 اکراویله اولماسایدی مطلق بو بیلان وجودیه
 او اییق و قوقو مخلوق آراسنده روحی
 بر بکره دیش بولناجقدی ، حالبوکه قاج دفعه

اونک ، کاه زمرد وکاه یاقوت کوزلی عصاسنه
 ایکره نی برشی کبی باقدیغنی کوردم .
 برکون فرقنه واردم که اوک شفاف
 دامارلی پارماقلری بو عجایب عصاسنک چکه .
 لرینی هیچ بر اقا یور . ایشه او وقت ، زبیری
 برکیچه وقتی مجهول بریده بولومش مخلوقک
 چوزولمز بر بویویه اسیر اولدیغنه حکم ایتدم
 و بو سحرک طاسمی محقق بیلانک دیلیله
 دیشلرنده در دیبه دوشوندم . بو اسارت
 نه قادر درام ایدمک ؟ بیلان باشلی و بیلان
 وجودی عصا ، چکسنی اوشاف پارماقلرک
 منکته سندن قورنارا بیله چکمی ؟ کیم سلیر ،
 بلکده اوله اولاجق ... زیرا بردفمه اوکده ،
 آراجق آووجنی کوشه تدیکی کوردم . درحال
 بیلانک مطیع و دوزکون هیشه صای برقوقس
 و اختلاج عارض اولدی و کوزلرنده غریب
 بر احتراصک لمعلری به لیردی . او ، بوخاله ،
 یالکر دوداقلرنک لاقید بر قیوریمیه مقابله
 ایشدی . بکا اوزون اوزون دالادی و یوزمک
 قورقودن کرین سیکرلری باقیشنک شلاله .
 سنده یوموشامغه چالیشدی . بونی ایچون
 بویه پایدی ؟ بیلان باشلی عصا ، اراده سنی
 اوک ذوقنه ترک ایدمش شیطانی براوونجاقیدر ؟
 نندن دینلک و دیشلرینک زهرنی جلدینک
 بیک جاذبه سیله صاقلامه ، یلته نور ؟ صانکه
 بن بوتون و تچاذبک آرقاسنده کی کردادن
 غافلیم ؟ صانکه او ، انک آتنده طوبتبی
 شینک نه اولدیغنی بیلیم یورمی ؟ شبه یوق که
 ایکیمزده هانکی تهلکک آغنده چیریند .
 یتمزه واقف . زیرا بن ، او وقتدن بری
 بو عجایب عصایه برنوع احتراز ابله باققده م .
 زیرا اوک چه ره سی ، اودقیقه دن صوکر ،
 یوسر وغنده جام قیرقاری صفان برشخصک
 اضطرابی طاشیور . فقط نه یالیم ؟ مادام که
 برکه بر رنکدن و فوسندن قویویه دوشدک
 و مادام که بو بیلان ، اهانکار باشی او شفاف
 پارماقلرک جندره سندن قورتارنر قورتارماز
 قلبی بر قورباغه کبی بیه چکدر ، بنم ایچون
 بو احتضار مدتی اوزامقندن باشقا چاره وارمیدر ؟
 اوندن دولانی هرکون کاه سیاه وکاه بیاض
 کیدین قادینک آراسندن قوشیورم و آووجنی
 بو سفر داهای آچاماسی ایچون یالوریورم .

طوسی‌بی زاده

دورقنر رفعت عثمانه

ادرنه نهرلی

تاریخچه زمانه

۴

تفریح ایچون زیارت اولان باغلاردن بری ده خضرلی قصرینک بویوک حوضلی بقیه سیدر . خلق بالخاصه بو قصره (خضرالیاس) کولرلنده تهاجله کیدرلر ایش . (خضر بابا) نلندنکی ذاک تربیه بوراده ایدی .

(۱۰۸۱) ده درنجی آوجی محمد انشا ایدردیکی قصرک موقعی ، ارتفاعی و هواسنک حیادلی اعتبارله یقینی قصری موقته معادل اولوب آزدا و میریج وادیلرینه ده حاکم ایدی . (۱۱۰۶) ده بو قصرک باغسندنکی چشمه‌له ایکنجی مصطفی‌نک اسالیه ایدردیکی (بونجه) صونک کوزله‌لکی موقعه آیریمه برقیمت وریور ایدی .

ادرنه مسیره‌لی ایچنده‌رمزان ایچون قیتمتدار اولانی (سرای ایچی) در . بو موقعه تاریخنه و زمانه‌ده مطالعه ایدلم :

ادرنه شهرینک شمال حدودده ۱۰-۱۵ سته اولارینه کلنجیه قادار نفیس منورلر بیتشدردن آغاجلارله بزمیش [جو قورجیلر] نلندنکی بقیه‌ک منطقه‌نک میال و غربیدن کچک ایچون بویوک بر منحنی چیرن طونجه (محاق) چاپلندنکی ایکیه آریلوب بر قوی ایکی و دیگر قوی بر کپوترو قادار سیرایتدکدن سوکرا تکرار برلشیر و بویله‌جه بر آداجق تشکیل ایدر . بو ایکی قوئک آراسندنکی مسافه اعظمی (۵۰۰) مترو قادارد . بو آداجق غریبه (۸۵۵) ده [سرای جدید عماره] انشا قلمش ایدی . بعضی تاریخی وثیقلرک شهادت‌لرینه وروم مورخلریک قولارینه نظرآ بو آداجق بیزانسلیار دورنده ده بالظه کیریمش بر مشجره وادرنه‌به کادیکه ده برنسزک صید و شکار محلی ایش . حتی اولیا چلی سیاحتنامه‌سندن : [قدیمه ادرنه قرائتک شکارکاهی خیابان قوری اولوب کان‌کل و بابل ایدی .] دییه بو نقطه‌به اشارت ایدر . وروم مورخلری ، بو آداجقه پتک متوع

اونکله صوک تصادف بر آقسام اوستی اولدی . براق‌صولرینی فیسکه فیسکه ساحلارینک کولک‌سسته سرین بر دره‌نک اوزرنده ، قورومش سوکود کولک‌سندن برکوپرویه یان یانه او طورمشدق ، آیقلمزیه کوپوکار دو قونیوروقلارمز چاغلایانلرک موسیقیسی دولیوردی . ارنک سیم‌سیاه هیئی اورتاسنده یوزی و آلری برر بیاض مراقبه عمارنه بکزمیوردی و کوزلری پتک دالغیتندی . نه‌دوشو . نیوردی ، بیلیم‌یورم . فقط ظن ایتدیمکه سحرلی موجودیتنده عجائب بر انقلاب اولق اوزره‌در . زیرا نظرلرندن ایکی قاراقاق چشمه‌اقبور کسیدی و صانکه دره‌نک سیرینه او یارق قایلارک آراسندن قوبورلا قوبورلا کجوب آغاجلرک عکسلرنده قایب اولان بعضی خیالتلره ، کیتدیکه آرتان بر بوشاق و دالغیتله باقیوردی . بو خیالتلر نامیل شیلردی و نه‌قادر دوام ایتدیلر ، فرقه‌ده دیکم . رله و استغراقدن اورولش برکوملکک ایچنده کیکیدم . پینده توحاف بر بوغو واردی ودره ، ایچنده پرلر حشر ارلان سیال برده‌لرینه بکزمیوردی . اوبکا لا قیردی‌سویله . دیی ؟ ن هیچ اونک سسینی دویتمی ؟ بیلیم‌یورم . یالکیز خاطرمده قالان برشی وارسه اوده بر آقسام اوستی ، ساحلاری کولک‌لره کومولی بر دره‌نک اوزرنده ، قورومش سوکود کولک‌سندن برکوپرویه یان یانه او طورمش اولدیفمزد . اوراده ساعتارجه قالدق و جوق عجائب شیلر دویدق . قولارمز چاغلایانلرک ، ایچمز مجهول ارغزو نلرک موسیقیسیله دولی ، نهایت اوه بردن بره دوغرولدی و آرتیق کیتک ایتدیدی . کندلیسته‌لمی اوزاندم . آووجلرمز کلاچ ایچمه کیدیکی دقیقه‌ده نه اولدیفنی الان آکلامش دیکم . هواده توحاف برقیقه چینلادی‌وسیاه ایسه‌لی قالدن ، آیقارلی برشیه دولاشمش کی صالاناراق صویه دوشدیدی . بر مدت آرقاسندن باقدم . درده اولارین شکره بکزمه . بیاض بر دالغا کوروندی و صوکرا بو بیاضلق درحال کوپوکاره قاریشارق قایب اولدی ...

برنجی نور

قوشلرک بولارندن دولای ادرنه‌نک فتحندن مقدمه [طابوق اومانی] دیورلردی . یته مذکور وثیقلرله نظرآ بو آدا ایلرک عرصه‌سی وحوالیسی (واسیلیکی یوادا) اسندن برچینتساک اقامتندن ایش . آداتک مشرقده‌کی عارضه‌سز واسع چاپیرله نوزکر [سرای اووالی] دیتشلردر . بو کون اوزرنده برتک آغاچ قالیان بو واسع چنزارک بدیزده موجود طوغرافلرینه واسکی قیرله کوره « اعصار دیه » جسم آغاجلرله سایه‌دار بریشیل صرا ایکن برنجی و ایکنجی روس استیلارنده بو کوزل آغاجلر کسایوب یاقیلمشلردر . بوکون سرای ایچنده‌کی مشجرده کورولن جسم آغاجلرک اکثرینی قیمتدار اجرا آتیه ادرنه والیرلی ایچنده تفرید ایدن اسبق صیدراعظم قدری پاشا سره‌موتک (۱۳۰۰) ده دیکدردیکی اون بر یک فدانلن بیتشمه‌درل . طوب اعمالارنده قولالایق اوزره فاتحکده پتک جوق آغاچ دیکدردیکی سروربدر . برقاج سنه‌دیری بلدی معرقیه چوروین آغاجلر طویلا تهنه ایه‌ده یکیدن فدانلر دیکیمکدکندن سرائک ایچ باغلارلده طیش باغلارینه دونه‌ک و مملکت تاریخی وکوزل بره‌شجره‌سندن ، خلق‌ده بر مسیره‌سندن محروم قاله‌جقدر .

سرای اووالی بیزانسلیرک زمانده (برنس قومنن چاپیری) نلمیه معروف اولوب [۱] ایجاب ایتدیکه خلق بوراده اجتماع ایدر ایش . حتی ۱۴ نجی میلادی عصرده (۱۳۳۷) بیزانس برنسسلرندن بریک بولنار ولی‌عه‌دی (میشل) ایل ازواجی ششکلری بوراده اجرا قلنه‌رق دوکوزلی بر هافتا امتداد ایتشدر . عجا (۱۹۱۳) ده ادرنه قلنه‌سمنک قهرمان مدافعلری - بو تاریخدن بش‌یچنی عصر سوکرا - حریک ضرورتلرندن اولان اسازلارنده مارتک شدتی صفوقلری انشاندنه یته بر هافتا بورالده آتشیسز و اکسپز براقوب عو ویرشان ایتک بو تاریخی خاطره‌لر می اشارت ایدلای ایدی ؛ ادرنه‌ده « شیدرلر یوم مخصوص » بو بجاغه صحنه اولان سرای ایچی مشجره‌سندن اجرا اولونور . استطرادا تأکررله اشارت ایتک ایستیمک او شیدرلرک ، دفون اولدقلری بو عزیز طوقراقلر بر ستون ویا بر لوحه قونولق لطفده بولونوادی . مثمنز « تاریخنک فیج بر لوحه‌سی ذیمک اولان شوظاملرله یوغورولش کونی‌مادامک یاشا شدر ، اونو اونوتماق ، کلچک‌نلاره اوکر تک ایجاب ایدر ؛ زیر برمت تاریخندن آریلیه ایکن شرفته وداع ایدر .

[سرای جدید عماره] معمور ایکن سرای ایچنده‌کی طونجه قولارینک ساحلاری دیتیملرله چوریشلر وحتی برقمسک زینی‌مرمرلر دوشنمش و مختلف نقطلرینه بابل کوشی ، افشار کوشی ،

[۱] ایچیا طور قانتا کوزدن تاریخی (جلد ۱-)

صفحه ۵۰۸